

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

#09

ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΡΒΟΝΗ ΣΤΗ... ΔΑΜΑΣΚΟ
ΣΤΟΝ «ΑΕΡΑ» Η ΕΥΡΩ-ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΟΡΜΠΑΝ
Ο ΜΑΚΡΟΝ «ΒΡΑΧΥΚΥΚΛΩΝΕΙ» ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Ομάδα Μελέτης Ευρωπαϊκών Εξελίξεων
Συντονιστής Δελτίου: Γιώργος Καπόπουλος
Σχόλια και παρατηρήσεις μπορούν να αποστέλλονται
στο info@enainstitute.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα σύνταξης

03

Από τη Σορβόννη στη... Δαμασκό

04

Στον «αέρα» η ευρω-μεταρρύθμιση

08

Γιατί πρέπει να μας απασχολήσει η περίπτωση Όρμπαν

10

Ο Μακρόν «βραχυκυκλώνει» τις κοινωνικές αντιστάσεις στη Γαλλία

12

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΝΑ

Με το **Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων**, το Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ επιλέγει να πάρει μέρος στον δημόσιο, συχνά συγκρουσιακό, διάλογο γύρω από τα ευρωπαϊκά πράγματα.

Το Δελτίο εστιάζει σε θέματα που παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον στην τρέχουσα συγκυρία, συγχρόνως όμως η εξέλιξή τους αναμένεται να επηρεάσει μεσομακροπρόθεσμα το μέλλον της Ευρώπης. Εκδίδεται μηνιαία, στο πλαίσιο της ευρύτερης δραστηριότητας του Ινστιτούτου.

Στη βάση των αρχών της Ιδρυτικής Διακήρυξης του ΕΝΑ, **το Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων δεν θα στέκεται πολιτικά και κοινωνικά ουδέτερο απέναντι στα γεγονότα, αλλά θα αναζητεί πειστικές απαντήσεις, σε προοδευτική κατεύθυνση, στις ποικίλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα το ευρωπαϊκό εγχείρημα.**

Το αφετηριακό ερώτημα στο οποίο το Δελτίο επιχειρεί να απαντήσει δεν είναι το συχνά διατυπούμενο «περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη;» αλλά το «**ποια Ευρώπη θέλουμε;**» και το πώς αυτή μπορεί να οικοδομηθεί.

Η οικονομική κρίση λειτούργησε ως καταλύτης, επιταχύνοντας την προϊούσα απομάκρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις ιδρυτικές αξίες και αρχές της, από το θεσμικό και κοινωνικό δημοκρατικό της κερκτημένο. Η κυριαρχία μιας τεχνοκρατικά οριζόμενης πολιτικής και οικονομικής ορθοδοξίας απογυμνώνει το ευρωπαϊκό θεσμικό οικοδόμημα από τις δημοκρατικές του λειτουργίες, θέτοντας εκ νέου, με πειστικό τρόπο, το ερώτημα της δημοκρατικής νομιμοποίησης των οργάνων και των αποφάσεων της ΕΕ και της κοινωνικής γείωσης των πολιτικών της. Παράλληλα, με το ξέσπασμα και της προσφυγικής κρίσης, οι αξίες του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας και του πλουραλισμού, που λειτούργησαν στο παρελθόν προωθητικά για τη συνάντηση των λαών της Ευρώπης σε μια προοδευτική κατεύθυνση, τίθενται πλέον υπό αμφισβήτηση.

Οι ιδέες και οι απόψεις που διατυπώνονται συναφώς είναι πολλές. Οι απαντήσεις που επεξεργάζονται οι ευρωπαϊκές ελίτ μοιάζουν ωστόσο να αδυνατούν να προσεγγίσουν το κρίσιμο ερώτημα: **Πώς σκεφτόμαστε σήμερα (για) την Ευρώπη του αύριο; Την Ευρώπη που θα ισχυροποιήσει τα δημοκρατικά της αντανάκλαστικά, θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, θα προτάξει τον κοινωνικό της χαρακτήρα και θα αποκρούσει αποτελεσματικά τη διχαστική ρητορεία της ακροδεξιάς απειλής;**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η ευρωπαϊκή στάση στις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, η αμφίβολη μεταρρύθμιση ΕΕ και Ευρωζώνης, οι συμβολισμοί της νίκης Όρμπαν στην Ουγγαρία και το κλίμα έντασης στη Γαλλία εξαιτίας των μεταρρυθμίσεων Μακρόν, περιλαμβάνονται στην ύλη του Δελτίου Ευρωπαϊκών Εξελίξεων #9.

Μπορεί η αλλοπρόσαλλη εξωτερική πολιτική του Ντόναλντ Τραμπ να φέρει πιο κοντά τον Εμανουέλ Μακρόν και την Άνγκελα Μέρκελ; Ο Πρόεδρος και η Καγκελάριος επισκέπτονται διαδοχικά τον Λευκό Οίκο, λίγες ημέρες μετά τη συνάντησή τους στο Βερολίνο, στη σκιά της ανησυχίας για μετωπική σύγκρουση ΗΠΑ-Ιράν, της αδυναμίας τους να βρουν κοινό παρονομαστή για το μέλλον της Ευρωζώνης, αλλά και της επιλογής της Άνγκελα Μέρκελ να μην στηρίξει επί της ουσίας την εμπλοκή Μακρόν στην Συρία.

Την ίδια ώρα, στον «πάγο» φαίνεται πως μπαίνει για ακόμη μία φορά η μεταρρύθμιση Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωζώνης, μετά τη διαφαινόμενη απόρριψη της ατζέντας Μακρόν από τη γερμανίδα Καγκελάριο. Η Ευρώπη, αντί της περαιτέρω ολοκλήρωσης, της αμοιβαιοποίησης των κινδύνων και της αλληλεγγύης, διατηρεί τα δομικά κενά της, ευάλωτη στις δυνητικές απειλές μιας ενδεχόμενης νέας κρίσης.

Ο Βίκτορ Όρμπαν σημείωσε την τρίτη κατά σειρά εκλογική νίκη του στην Ουγγαρία, επαληθεύοντας με emphaticό τρόπο την υπερσυντηρητική στροφή και την ακραία δεξιά ενδυνάμωση σε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η αντίδραση της Κομισιόν και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη νίκη του, και σε ό,τι ο ίδιος και το κόμμα του πρεσβεύουν, είναι τουλάχιστον προβληματική.

Στη Γαλλία, ο Εμανουέλ Μακρόν συνεχίζει την εφαρμογή ενός προγράμματος αλληπάλληλων μεταρρυθμίσεων που υλοποιούν τις προεκλογικές του διακηρύξεις για εκ βάθρων αλλαγή του κοινωνικού μοντέλου της χώρας. Παρά τις ενίοτε σφοδρές αντιδράσεις, δεν φαίνεται πιθανό ο Μακρόν να κάνει πίσω, βοηθούμενος και από την εντελώς προσωποπαγή διάρθρωση του κόμματός του.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΡΒΟΝΗ... ΣΤΗ ΔΑΜΑΣΚΟ

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, ο Μακρόν, με την ομιλία του στη Σορβόνη, παρουσίασε το πλαίσιο της πρότασής του για εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με επίκεντρο τη μεταρρύθμιση στη λειτουργία της Ευρωζώνης.

Στην ομιλία του Γάλλου Προέδρου είχε περίοπτη θέση η ενίσχυση της Κοινής Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής, μια προτεραιότητα του Παρισιού για δύο λόγους:

- Πρώτον, πρόκειται για προνομιακό πεδίο της Γαλλίας και μάλιστα ενισχυμένο μετά το Brexit, με τη Γαλλία να είναι η μόνη πυρηνική δύναμη στην ΕΕ που διαθέτει και μόνιμη έδρα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

- Δεύτερον, γιατί η κατοχύρωση ενισχυμένων συνεργασιών στην Άμυνα, αλλά και στη διαχείριση και άλλων σημαντικών προκλήσεων, όπως το προσφυγικό και οι φυσικές καταστροφές, διευκολύνουν εκ των πραγμάτων τη σταδιακή αποδοχή από την Γερμανία βημάτων προς μια πιο συνεκτική και αλληλέγγυα Ευρωζώνη.

Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τους ιστορικούς δεσμούς της Γαλλίας με το Λίβανο και τη Συρία, καθώς και το φόβο ότι ο Τραμπ έχει αποφασίσει μια ασύντακτη αποχώρηση των δυνάμεων των ΗΠΑ που βρίσκονται στη συριακή επικράτεια, οδήγησαν τον Μακρόν να εμπλακεί, με προφανή στόχο να επηρεάσει την «επόμενη ημέρα» στη Δαμασκό.

Η εμπλοκή άρχισε από τη συνάντηση του Μακρόν στο Μέγαρο των Ηλυσίων με εκπροσώπους των Κούρδων και της συριακής αντιπολίτευσης και ολοκληρώθηκε με την συμμετοχή της Γαλλίας στα στοχευμένα πυραυλικά πλήγματα κατά βάσεων του καθεστώτος Άσαντ στις 14 Απριλίου.

Η δραστηριοποίηση της Γαλλίας στη σύγκρουση στη Συρία προκάλεσε την ουσιαστικά αρνητική στάση της Γερμανίας, που δεν μπορεί να εξισορροπηθεί με τη φραστική συμπαράστασή της και επιβεβαίωσε με τον πιο πανηγυρικό τρόπο ότι η Βρετανία του Brexit είναι ο πραγματικός φυσικός σύμμαχος του Παρισιού σε επεμβάσεις σε εστίες κρίσεων και συγκρούσεων.

Αν μη τι άλλο, τουλάχιστον στο επίπεδο των εντυπώσεων, η -στρατηγικά αμήχανη για την επόμενη μετά το Brexit- Μεί δημιούργησε την αίσθηση ότι η Βρετανία μπορεί να ελπίζει σε μια ειδική σχέση με την ΕΕ.

Μια εικόνα των διμερών σχέσεων Γαλλίας-Γερμανίας στην Άμυνα και την Εξωτερική Πολιτική, στους αντίποδες της κοινής στάσης των Σρέντερ και Σιράκ, οι οποίοι την άνοιξη του 2003 συγκρούστηκαν με την εισβολή στο Ιράκ, που είχε αποφασίσει η κυβέρνηση Μπους.

Τότε, η κοινή γαλλογερμανική στάση απέναντι στις ΗΠΑ στηριζόταν στη διαμόρφωση, λίγο πριν, κοινών θέσεων Παρισιού-Βερολίνου για τη μεταρρύθμιση της ΕΕ με την υιοθέτηση συνταγματικής συνθήκης.

Σήμερα, σε πρώτη ανάγνωση, φαίνεται ότι δεν μπορεί να λειτουργήσει η αντίστροφη δυναμική: Μια διεθνής κρίση να διαμορφώσει κοινή γαλλογερμανική και στη συνέχεια, ευρωπαϊκή στάση, η οποία με τη σειρά της να διευκολύνει τη ζητούμενη δύσκολη και αβέβαιη σύγκλιση των θέσεων Βερολίνου-Παρισιού ως προς τη μεταρρύθμιση της λειτουργίας της Ευρωζώνης.

Ο μόνος παράγοντας που μπορεί να λειτουργήσει θετικά ως προς τη σύγκλιση Γαλλίας-Γερμανίας σε θέματα εξωτερικής πολιτικής είναι ο πρόεδρος Τραμπ, που συναντήθηκε αυτές τις μέρες πρώτα με τον Μακρόν και στη συνέχεια με τη Μέρκελ.

Αν δεν αποδεχθεί τη διαμόρφωση μιας κοινής θέσης με τον Εμανουέλ Μακρόν και την Άνγκελα Μέρκελ απέναντι στο Ιράν και προχωρήσει στις 12 Μαΐου στην, επί της ουσίας, καταγγελία της συμφωνίας για τον έλεγχο του πυρηνικού προγράμματος της Τεχεράνης, τότε Γαλλία και Γερμανία είναι πολύ πιθανόν να διαμορφώσουν κοινό παρονομαστή· όχι μόνο διαφοροποίησης από τις ΗΠΑ, με ζητούμενη την τοποθέτηση της Βρετανίας, αλλά και επαφών με την Ρωσία και την Κίνα.

Τούτων λεχθέντων, η δυσκολία συντονισμού Γαλλίας-Γερμανίας σε επεμβάσεις εκτός Ευρώπης, με εξαίρεση την επέμβαση του ΝΑΤΟ στη Γιουγκοσλαβία το 1999 και τη σύγκρουση με τις ΗΠΑ για το Ιράκ το 2003, αντικατοπτρίζει την ανησυχία της πολιτικής ελίτ στο Βερολίνο να αποδεχθεί στην Άμυνα και την Εξωτερική Πολιτική, τη δεδομένη πρωτοκαθεδρία της Γαλλίας που είναι πλέον μετά το Brexit η μόνη χώρα σε ΕΕ και Ευρωζώνη, που είναι μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και διαθέτει πυρηνικό οπλοστάσιο.

Η Γερμανία είναι «αλλεργική» σε κάθε πρότασης μεταρρύθμισης της Ευρωζώνης που θα οδηγούσε στην αμοιβαιοποίηση των κινδύνων, στη μεταφορά πόρων αλλά και στη διάσωση χωρών που χάνουν την πρόσβαση στις αγορές χωρίς να υπάρχει αποφασιστικός λόγος της Bundestag.

Συμμετρικά η Γαλλία, παρά την έμφαση και την προτεραιότητα που δίνει σε συνεργασίες προθύμων στην Άμυνα και την Εξωτερική πολιτική, ποτέ δεν θα δεχόταν εμβάθυνση σε αυτούς τους τομείς που θα οδηγούσαν σε ευρωπαϊκή απαλλοτρίωση των αποκλειστικών εθνικών της προνομίων, δηλαδή της μόνιμης έδρας στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και του πυρηνικού της οπλοστασίου. Από τα παραπάνω είναι σαφές ότι το Βερολίνο δεν θέλει να συρθεί σε στήριξη του παρεμβατισμού της Γαλλίας στη Μέση Ανατολή, χωρίς να έχει προϋπάρξει συμπεφωνημένο πλαίσιο.

Στις αποστάσεις που κράτησε η Μέρκελ από τον Μακρόν μπορούμε να διακρίνουμε τη φιλοδοξία του Βερολίνου να διαδραματίσει ρόλο ενδιάμεσου ανάμεσα σε ΗΠΑ, Γαλλία, Βρετανία από την μια μεριά και Ρωσία από την άλλη. Η ανοικτή γραμμή άλλωστε με το Κρεμλίνο που φρόντισε να κρατήσει ο Μακρόν, διαφοροποιούμενος από την Ουάσιγκτον και το Λονδίνο, καταδεικνύει το συγκρουσιακό και ανταγωνιστικό χαρακτήρα της προσπάθειας του Παρισιού-Βερολίνου για κοινή στάση απέναντι στον Πούτιν.

Διαφοροποιημένη εμφανίζεται και η σχέση Μακρόν και Μέρκελ με τον Τραμπ, με τον πρόεδρο της Γαλλίας να έχει εμβαθύνει τη διμερή αλλά και διαπροσωπική σχέση με τον ένοικο του Λευκού Οίκου και την Καγκελάριο να κρατά αποστάσεις ασφαλείας. Μια διαφοροποίηση που την ανταποδίδει ο Τραμπ, με τον Μακρόν να απολαμβάνει μεταχείριση επίσημης επίσκεψης αρχηγού κράτους και τη Μέρκελ υποδοχή επίσκεψης εργασίας.

Μακρόν, Μεί και Μέρκελ φοβούνται ότι μια εσπευσμένη αποχώρηση των ΗΠΑ από τη Συρία ανοίγει τον ασκό του Αιόλου για διολίσθηση προς σύγκρουση ΗΠΑ-Ιράν. Αντίθετα, εκτιμούν ότι η αναζήτηση πολιτικής διευθέτησης στην Συρία, που προϋποθέτει την εμπλοκή και της Τεχεράνης, αποτρέπει το σενάριο μετωπικής σύγκρουσης.

Μέχρι στιγμής, Γαλλία και Βρετανία δήλωσαν έμπρακτα την πρόθεση τους να είναι παρούσες στη Μέση Ανατολή, για πρώτη φορά μετά το φιάσκο της εισβολής τους στο Σουέζ το 1956.

Πρόκειται για κίνηση σε επίπεδο εθνικής εξωτερικής πολιτικής. Το αν θα πάρει ευρωπαϊκή διάσταση με την ενεργοποίηση της Γερμανίας είναι σε απόλυτη συνάρτηση με τη στάση που θα υιοθετήσει ο Τραμπ απέναντι στο Ιράν.

Σε κάθε περίπτωση, αν το ευρωπαϊκό στοίχημα που έθεσε ο Μακρόν τον περασμένο Σεπτέμβριο στη Σορβόνη δεν φάνηκε να κερδίζεται στην προ ημερών συνάντηση του με την Μέρκελ στο Βερολίνο, είναι μάλλον εξίσου, αν όχι περισσότερο δύσκολο, να κατοχυρωθεί στα περίχωρα της Δαμασκού.

ΣΤΟΝ «ΑΕΡΑ» Η ΕΥΡΩ-ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Προσγειώνονται απότομα οι φιλοδοξίες του Γάλλου Προέδρου Εμανουέλ Μακρόν για μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης στην κατεύθυνση της περαιτέρω ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλληλεγγύης και αμοιβαιοποίησης των κινδύνων.

Η πρόσφατη επίσκεψή του στο Βερολίνο, όπου συναντήθηκε με τη Γερμανίδα Καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ, επιβεβαίωσε το «φρένο» του Βερολίνου στην προώθηση της ατζέντας που ανέπτυξε στην ομιλία του στη Σορβόνη τον περασμένο Σεπτέμβριο, θέτοντας σε αμφιβολία την παρουσία μιας κοινής πρότασης στην εαρινή Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου.

Οι διαφωνούντες και τα «αγκάθια»

Λίγο νωρίτερα, οκτώ χώρες του ευρωπαϊκού Βορρά, σε σχεδόν απόλυτη ευθυγράμμιση με τις θέσεις του Βολφγκανγκ Σόιμπλε, είχαν ανοίξει το δρόμο για τις ενστάσεις του Βερολίνου, οι οποίες έγιναν ισχυρότερες μετά τις φωνές των συντηρητικών της γερμανικής κυβέρνησης (CDU και CSU) -οι οποίοι θα κληθούν να ψηφίσουν στη Bundestag τις όποιες αλλαγές- και την οπισθοχώρηση των θέσεων των Γερμανών Σοσιαλδημοκρατών, με δεδομένο το σκεπτικισμό που εξέφρασε ο προερχόμενος από το SPD, γερμανός ΥΠΟΙΚ, Όλαφ Σολτς.

Η γερμανική πλευρά απορρίπτει την ιδέα ενός υπουργού Οικονομικών και ενός Κοινοβουλίου για την Ευρωζώνη. Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο αποτελεί μία κοινή επιθυμία Γερμανίας και Γαλλίας, ωστόσο, ο τρόπος και ιδιαίτερα ο τρόπος λειτουργίας του αποτελούν εστία διαφωνίας. Το Βερολίνο θέλει το Ταμείο στο ρόλο της Τρόικας, θεσμό των κρατών-μελών και όχι της ΕΕ, με το Παρίσι να επιθυμεί έναν ευρύτερο ρόλο, υπό το φόβο το ΕΝΤ να αποτελέσει όχημα προώθησης της γερμανικής βούλησης στη νομισματική ένωση. Μοναδικό σημείο σύγκλισης, αν και με αστερίσκους, είναι η τραπεζική ένωση και η κοινή εγγύηση καταθέσεων.

Ευρωζώνη ανοχύρωτη σε κρίση

Πέρα από τη διάσταση της αλληλεγγύης, το «πάγωμα» της μεταρρύθμισης εμπεριέχει κινδύνους για τη νομισματική ένωση, αφού κινδυνεύει να βρεθεί χωρίς σχέδιο ενώπιον μίας ενδεχόμενης μελλοντικής κρίσης.

Ενδεικτική είναι η πρόσφατη προειδοποίηση του επικεφαλής του ESM, Κλάους Ρέγκλινγκ, ο οποίος στηλίτευσε τις συνέπειες της πολιτικής αδράνειας στην προώθηση του πακέτου των αλλαγών στην Ευρωζώνη. «Καμία χώρα δεν θα πάρει όλα όσα θέλει - αλλά κάθε χώρα θα πάρει κάτι. Για να συμβεί αυτό, οι εθνικές παραδόσεις και πεποιθήσεις πρέπει να συναντηθούν κάπου στη μέση. Αυτός είναι ο τρόπος που λειτουργεί η Ευρώπη. Αν οι χώρες δεν μπορούν να συμφωνήσουν στο πακέτο αυτό, διακινδυνεύουμε να πρέπει να περιμένουμε την επόμενη κρίση. Τότε, οι αλλαγές που συζητούμε τώρα θα είναι αναπόφευκτες, αλλά θα γίνουν κάτω από ακραία χρονική πίεση και πιθανόν με υψηλότερο κόστος» τόνισε χαρακτηριστικά σε ομιλία του στις Βρυξέλλες αποτυπώνοντας την πραγματικότητα.

Μια πραγματικότητα, που το 2010 με αποκορύφωμα την περίπτωση της Ελλάδας, αποκάλυπτε τα δομικά κενά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα της νομισματικής. Τότε, η έλλειψη ενός μηχανισμού αντιμετώπισης κρίσεων έφερε στην Ευρωζώνη το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, δημιουργώντας το ιδιόμορφο και συχνά μη λειτουργικό μόρφωμα της Τρόικας.

Σε μία κρίσιμη συγκυρία, μόλις έναν χρόνο πριν από τη διεξαγωγή των Ευρωεκλογών, τη Βρετανία να βαδίζει προς την έξοδο και με την άνοδο του ακραίου δεξιού λαϊκισμού (Ουγγαρία, Αυστρία) να αποτυπώνει και εκλογικά την αυξανόμενη δυναμική του στην Ευρώπη, οι προσπάθειες για μεταρρύθμιση της ΕΕ φαίνεται να καταλήγουν σε τέλμα, όπως ακριβώς συνέβη και πριν από το ξέσπασμα της κρίσης, με το πολιτικό δίδυμο Μέρκελ-Σαρκοζί. Η Ευρώπη, υπό την ομηρεία πολιτικών επιδιώξεων κρατών-μελών, για ακόμη μία φορά, δεν αντιδρά ως Ένωση, δεν δείχνει ότι μαθαίνει από τα λάθη της, τα οποία προκάλεσαν τις κρίσεις που την κλυδώνισαν και έθεσαν υπαρξιακά ερωτήματα γι' αυτήν.

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΟΡΜΠΑΝ

Ο Βίκτορ Όρμπαν σημείωσε την τρίτη κατά σειρά εκλογική του νίκη στην Ουγγαρία, επαληθεύοντας με emphaticό τρόπο την υπερσυντηρητική στροφή και την ακροδεξιά ενδυνάμωση σε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα ήταν άστοχο να σημειώσουμε ότι η νίκη του αφορά μόνο στην ιδεολογική «σκλήρυνση» που παρατηρείται σε κράτη της Κεντρικής Ευρώπης, με αφορμή το προσφυγικό ζήτημα, καθώς αποτυπώνει μια συνολικά νέα πραγματικότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και όχι μόνο σε επίπεδο εθνικό.

Η ρητορική τους μίσους και οι ξενοφοβικές αναφορές με τις οποίες πορεύτηκε προεκλογικά ο Όρμπαν, αλλά και καθ'όλη τη διάρκεια της προηγούμενης θητείας του, αποτελούν το πρώτο βασικό ζήτημα που πρέπει να μας προβληματίσει. Σύμφωνα με τα ποιοτικά στοιχεία των δημοσκοπήσεων, πάνω από το 55% του εκλογικού σώματος που ψήφισε τον Όρμπαν εκτιμά ότι το προσφυγικό ζήτημα αποτελεί μείζον εθνικό θέμα για την Ουγγαρία. Επίσης, το ίδιο ποσοστό των εκλογέων επικροτεί τις προσπάθειες και πρωτοβουλίες της ουγγρικής ηγεσίας να σαμποτάρει την εφαρμογή του προγράμματος μετεγκατάστασης και να συμβάλλει στο μπλοκάρισμα του λεγόμενου «βαλκανικού διαδρόμου» για τους πρόσφυγες προς την Κεντρική Ευρώπη.

Η θεσμική πρόβλεψη της Κομισιόν για ορθό επιμερισμό των βαρών δεν επιβεβαιώθηκε τελικά στην πράξη από το 2015 μέχρι και το τέλος του 2017, την περίοδο δηλαδή που βρισκόταν σε εφαρμογή το πρόγραμμα μετεγκατάστασης, με τις χώρες του Βίσεγκραντ και την Αυστρία να δημιουργούν διαρκώς αναχώματα προς τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, εγκλωβίζοντας κατά συνέπεια του πρόσφυγες σε Ελλάδα και Ιταλία.

Το δεύτερο βασικό ζήτημα που πρέπει να μας απασχολήσει αφορά στην υποδοχή που επεφύλαξε η ηγεσία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Κομισιόν στη νίκη του Όρμπαν. Αμφότεροι οι Τουσκ και Γιουνκέρ έσπευσαν να συγχαρούν τον Όρμπαν, λησμονώντας τα προβλήματα που η πολιτική του δημιούργησε στα υπόλοιπα κράτη-μέλη στο προσφυγικό ζήτημα, στην εφαρμογή των υποχρεώσεων της Ουγγαρίας απέναντι στα κράτη-μέλη, αλλά και στο ζήτημα της ελευθερίας του Τύπου.

Το πρώτο εξάμηνο του 2017, η Κομισιόν είχε επανειλημμένα δηλώσει ότι τα κράτη-μέλη που δεν τηρούν την συμφωνία μετεγκατάστασης θα υπόκεινται σε κυρώσεις, οι οποίες κυρώσεις ποτέ δεν εφαρμόστηκαν. Το ενδιαφέρον στην περίπτωση της Ουγγαρίας, είναι πως το 45% των Ούγγρων εκτιμά πως η πολιτική Όρμπαν, ειδικά σε θέματα που ο ίδιος έρχεται σε σύγκρουση με τη «γραμμή» των Βρυξελλών, ενδυναμώνουν τη θέση της χώρας εντός του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και πως είναι απαραίτητο η ουγγρική ηγεσία να επιμένει στην εξυπηρέτηση του εθνικού συμφέροντος με «κάθε κόστος». Το βασικό προεκλογικό σύνθημα του Όρμπαν ήταν το «Ας υπερασπιστούμε την Ουγγαρία», το οποίο φαίνεται τελικά ότι, βάσει του εκλογικού αποτελέσματος, «πέρασε» ως μήνυμα σε ένα μεγάλο τμήμα της κοινωνίας.

Το τρίτο βασικό ζήτημα είναι εκείνο των ψευδών ειδήσεων, το οποίο δεν απασχολεί μόνο την Ουγγαρία, αλλά συνολικά την Ευρώπη. Ακόμη πιο συγκεκριμένα, μαζί με τη διασπορά των ψευδών ειδήσεων, εμφανίστηκαν στην Ουγγαρία «κόμματα-φαντάσματα» τα οποία, αφού έλαβαν χορηγίες που δεν δικαιούνταν βάσει του εκλογικού νόμου, στη συνέχεια εξαφανίστηκαν. Η εθνική εκλογική επιτροπή της χώρας δεν έχει ακόμη απαντήσει στα ερωτήματα που έθεσαν διεθνείς οργανισμοί, επιτελεία παρατηρητών και οργανώσεις που ασχολούνται με το συγκεκριμένο ζήτημα, δημιουργώντας «θολά» σημεία στην όλη εκλογική διαδικασία.

Με βάση τα παραπάνω ζητήματα, γεννάται θέμα διαφάνειας και αξιοπιστίας, όχι μόνο της εκλογικής διαδικασίας, αλλά και συνολικά του τρόπου με τον οποίο ασκείται η εξουσία στην Ουγγαρία, ποια είναι όρια μεταξύ εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας, και βέβαια ποιος είναι ρόλος της ΕΕ, εντός της οποίας κάθε κράτος-μέλος διατηρεί και ασκεί δικαιώματα, αλλά έχει και υποχρεώσεις. Υπό το πρίσμα αυτών των εξελίξεων, η αντίδραση της Κομισιόν και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη νίκη του Όρμπαν, και σε ό,τι ο ίδιος και το κόμμα του πρεσβεύουν, είναι τουλάχιστον προβληματική.

Ο ΜΑΚΡΟΝ «ΒΡΑΧΥΚΥΚΛΩΝΕΙ» ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Η πολιτική καινοτομία του Εμανουέλ Μακρόν βρίσκεται στην ανοιχτή, απενοχοποιημένη, κομματική καταγραφή του σοσιαλφιλελευθερισμού και την ενοποίησή του με το φιλελεύθερο κέντρο. Ένα σημαντικό τμήμα του στελεχιακού δυναμικού (αλλά και ψηφοφόρων) του Σοσιαλιστικού Κόμματος είχε εδώ και χρόνια αρχίσει να ασφυκτιά με την παραμονή του σε ένα κόμμα που μεγάλο μέρος της βάσης του εξακολουθούσε να ομνύει στις αξίες του σοσιαλισμού.

Έτσι, η πρωτοβουλία Μακρόν για ένα νέο κόμμα του κέντρου δημιούργησε μια διέξοδο για αυτά τα στελέχη σε ένα χώρο μεταξύ γαλλικής κεντροαριστεράς και παραδοσιακής γαλλικής δεξιάς στον οποίο μπορούν ανοιχτά να υποστηρίζονται μεταρρυθμίσεις που απορρυθμίζουν την αγορά εργασίας και αναδιαρθρώνουν το δημόσιο τομέα χωρίς αυτά να θεωρούνται ως κάποιες μορφής ιδεολογική προδοσία.

Το πρόσφατο διάστημα, όμως, κορυφώθηκαν οι αντιδράσεις στις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις Μακρόν με μαζικές διαδηλώσεις, ταραχές και βίαιη καταστολή. Οι αντιδράσεις αυτές προήλθαν από ένα μέτωπο θιγόμενων: Οι σιδηροδρομικοί (150.000 εργαζόμενοι) αντιδρούν στο νόμο που μεταρρυθμίζει τους γαλλικούς σιδηροδρόμους και επιδεινώνει το μισθολογικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς των εργαζομένων --κατά κύριο λόγο των νεοπροσλαμβανομένων. Οι εργαζόμενοι και τα συνδικάτα του ιδιωτικού τομέα αντιδρούν στις ψηφισμένες αλλαγές του εργατικού δικαίου που προβλέπουν την ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων, με σημαντική διευκόλυνση των ομαδικών απολύσεων και ενίσχυση των επιχειρησιακών συμβάσεων σε βάρος των κλαδικών και ομοσπονδιακών. Οι φοιτητές αντέδρασαν πολύ έντονα, με καταλήψεις πανεπιστημίων, στο νόμο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση που περιορίζει την ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά. Η επίθεση από κουκουλοφόρους στην κατάληψη της Νομικής του Μονπελιέ, στα τέλη Μαρτίου, προκάλεσε αγανάκτηση στο φοιτητικό κόσμο και εξάπλωση του κινήματος με νέες καταλήψεις.

Ωστόσο, τα παραπάνω, αν και έντονα, δεν φαίνεται να επηρεάζουν ιδιαίτερα το ρυθμό του κυβερνητικού έργου, καθώς από τη μία η «ρηχή» και εντελώς προσωποπαγής δομή του κόμματός του, καθιστούν εντελώς απίθανο το ενδεχόμενο εσωκομματικής αντίδρασης στην πολιτική του, ενώ από την άλλη ο Μακρόν ακολουθεί μια ασυνήθιστη πολιτική τακτική. Έτσι, έχοντας προγραμματίσει μια σειρά νομοθετικών παρεμβάσεων ήδη από την επομένη της εκλογής του, ανοίγει πολλά μέτωπα ταυτόχρονα, έτσι ώστε ορισμένοι σχολιαστές να τον παρομοιάζουν με παίχτη του ράγκμπι: «Ο Μακρόν έχει την μπάλα στην αγκαλιά του και πρέπει να τρέξει όσο πιο γρήγορα μπορεί. Αν σταματήσει, ξέρει ότι είναι νεκρός».

Παρά τις αντιδράσεις, λοιπόν, δεν αλλάζει ούτε ο νομοθετικός προγραμματισμός ούτε η εμβέλεια των αλλαγών. Έπονται ηριζική μεταρρύθμιση των πολιτικών απασχόλησης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και οι παρεμβάσεις στο συνταξιοδοτικό, τόσο στην πλευρά των εισφορών όσο και των συντάξεων. Οι αλληπάλληλες αλλαγές, «να ξυπνά ο κόσμος το πρωί με τη μεταρρύθμιση των εργασιακών και να κοιμάται το βράδυ με τη μεταρρύθμιση των σιδηροδρόμων» έχουν μια μεγάλη συνέπεια: Την αποδιοργάνωση των αντιστάσεων.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 2ος όροφος
Τ. +30 210 3647912

info@enainstitute.org
enainstitute.org